

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Фортепіано»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФАХ

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр

Спеціалізація «Фортепіано, орган»

Дніпро, 2019

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ по класу фортепіано

- Мельникова Натал'я Олександрівна** – професор кафедри «Фортепіано»,
Заслужений діяч мистецтв України,
Контактний телефон; 0506418529
Консультації очні за попередньою домовленістю
- Новіков Юрій Михайлович** – професор кафедри «Фортепіано», заслужений діяч
мистецтв України;
Контактний телефон: 0675626216
Консультації очні за попередньою домовленістю
- Золотарьова Наталя Сергіївна** – доцент кафедри «Фортепіано», кандидат
мистецтвознавства
Контактний телефон: 0973744425;
Електронна адреса: natalyazolo@meta.ua
Консультації очні за попередньою домовленістю
- Новосьолова Галина Олександрівна** – старший викладач кафедри «Фортепіано»
Контактний телефон: 0950933499;
Електронна адреса: novosgal@gmail.com
Консультації очні за попередньою домовленістю
- Адлущкий Гліб Вікторович** – старший викладач кафедри «Фортепіано»;
Контактний телефон: 0937450477
Електронна адреса: gadlutsriy@yandex.ua
Консультації очні за попередньою домовленістю

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Фах» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фортепіано. Орган» підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Фах» передбачено опанування мистецтвом професійного фортепіанного виконавства, оволодіння певним обсягом виконавського репертуару різних стилів (від бароко до сучасної фортепіанної музики) та жанрів. Виконання цього завдання включає: можливість планування творчого процесу, створення власної інтерпретації творів різних стилів та жанрів, оволодіння комплексом необхідних технічних навичок, здатність до методико-виконавського аналізу творів, знання декількох методик викладання гри на фортепіано та ін..

Навчання відбувається протягом 8-ми семестрів – 30 кредитів. Поточна атестація – двічі у семестрі з оцінкою 100 балів кожна. Наприкінці семестру оцінки складаються і отримана сума поділяється на кількість поточних атестацій (тобто на два). Отримана середня кількість балів стає підсумковою оцінкою за семестр.

Підсумкова атестація – наприкінці 8-го семестру.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «ФАХ»– підготовка висококваліфікованих фахівців, які упродовж навчання у ВНЗ повинні оволодіти професійними знаннями й навичками, що є необхідними для їх подальшої творчо-виконавської, педагогічної й просвітницької діяльності.

Поставлена мета обумовлює наступні **навчально-методичні завдання**:

- опанування фортепіанної техніки для втілення власної художньої інтерпретації;
- вміння досліджувати твір, що виконується, застосовуючи принципи цілісного аналізу;
- здобуття навичок самостійної роботи;
- вміння планувати творчий процес роботи над музичним твором;
- вивчення методики викладання фортепіано;
- володіння принципами складання різноманітного концертно-виконавського репертуару.

Предмет курсу – фортепіанне виконавство.

Матеріал курсу становлять видатні твори різних стилів і спрямувань для фортепіано *solo* та з оркестром (у перекладі для 2-х фортепіано).

Методи навчання

- Методи художньої демонстрації та художнього ілюстрування, метод створення індивідуального репертуару, консультування, збирання інформації, анотації, моделювання, апробація виступу.
- Метод наочно-слухового показу (демонстраційний метод).
- Метод стильового аналізу музичного твору.
- Робота з текстами, компаративні методи.
- Метод емоційної драматургії, метод створення композиції, метод художнього контексту, метод-ототожнення, метод роздуму про музику, метод життєвих асоціацій.
- Методи активізації самовдосконалення музично-слухацької діяльності, постановка проблеми, метод міжпредметних зв'язків, написання кваліфікаційних робіт.
- Метод змістовного аналізу музичного твору.

Загальні компетентності:

- Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

Фахові компетентності:

- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності музичного мистецтва, усвідомлювати його художньо-естетичну природу.

- Здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.
- Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності, аргументовані знанням музичних стилів різних епох та володінням техніками, прийомами та виконавськими методиками.
- Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності та спроможність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і репетиційних методик.
- Здатність інтегрувати професійні знання та навички і використовувати їх в процесі творчої діяльності по створенню, інтерпретації, аранжуванню, перекладу музики.
- Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу у музикознавчій, виконавській, диригентській, композиторській, педагогічній діяльності.
- Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва в музикознавчій, виконавській, педагогічній діяльності.
- Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової діяльності виконавця / музикознавця / викладача.

Заплановані результати навчання:

- Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
- Демонструвати володіння техніками, прийомами та методиками виконавській (академічній, джазовій, естрадній тощо) діяльності, знання музичних стилів та репертуару.
- Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
- Винаходити оптимальні шляхи вирішення виконавських проблем, відтворювати емоційно-образний зміст музичного твору під час виконавської та диригентської діяльності, створювати художній образ за допомогою комплексу музичних виражальних засобів.
- Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИМОГИ ДО ПРОГРАМ

I курс		II курс		III курс	
I семестр	II семестр	III семестр	IV семестр	V семестр	VI семестр
Заліковий модуль (листопад) Програма вільна* (від. 10 хв.)	Заліковий модуль диференційний (березень) Програма вільна (10-15 хв.)	Заліковий модуль (листопад) Бах. Токата, сюїта, партита, Віртуозий етюд	Заліковий модуль диференційний (березень) Імітаційна поліфонія, Віртуозний твір (10-15 хв.)	Заліковий модуль (листопад) Програма вільна (10-15 хв.)	
Заліковий модуль диференційний (січень) Поліфонія вільна (за вибором), Класична соната цілком або частково, Віртуозний твір (від 20 хв.)	Екзамен Імітаційна поліфонія, Крупна форма, Віртуозний етюд (від 20 хв.)	Заліковий модуль диференційний (січень) Крупна форма, Твір значної складності (від 25 хв.)	Екзамен Крупна форма: концерт (цілком або частково, необмежений за стилем), Віртуозний етюд	Заліковий модуль диференційний (січень) Крупна форма, Віртуозний етюд Шопена, Твір значної складності або декілька творів малої форми українських композиторів 20 хв.	Екзамен Поліфонічний твір, Крупна форма, Два віртуозних етюди, один з них Шопена

--	--	--	--	--	--

IV курс	
VII семестр	VIII семестр
Виконання програми (грудень) Поліфонічний твір за вибором, Твір значної складності (від 20 хв.)	Виконання програми (травень) Поліфонічний твір за вибором, Крупна форма, Віртуозний твір (30-40 хв.)

*Під вільною програмою треба розуміти виконання творів будь-яких стилів та жанрів за бажанням, враховуючи необхідний хронометраж.

Приклади програм:

I курс

Заліковий модуль (вільна програма)

О. Скрябін.

Прелюдії Op.11 (за вибором, від 10 хв.)

Екзамен

М.Скорик
 В.А. Моцарт.
 С. Рахманінов.

Прелюдія та fuga До мажор
 Соната Сі-бемоль мажор №3
 Етюд-картини Op.39 №1

II курс

Заліковий модуль

Й. С. Бах.
 С. Ляпунов.

Англійська сюїта №3
 Трансцендентний етюд «Лезгінка»

Екзамен

М. Равель.
 Ф. Шопен.

Концерт соль мажор
 Етюд Op.10 №1

III курс

Заліковий модуль (вільна програма)

Р. Шуман.

Танці Давидсбюндлерів(за вибором, 10-15 хв.)

Екзамен

Р. Щедрін.	Прелюдія та фуга ля мінор
Р. Шуман.	Соната №1
Ф. Шопен.	Етюд Оп.10 №2
С. Прокоф'єв.	Етюд Оп.2, №3

IV курс

Виконання програми

Й. С. Бах.	Фантазія та фуга ля мінор
Ф. Ліст.	Концерт №2
М. Равель.	«Скарбо» з циклу « Нічний Гаспар»

Орієнтовний репертуарний список

I курс

Поліфонічні твори

Й. С. Бах.	Добре темперований клавір. 1 том: Прелюдії та фуги до мажор, ре мажор, мі мінор, соль-дієз мінор, сі мінор, 2 том: Прелюдії та фуги до мажор, до мінор, мі мінор, соль мажор
Ф. Мендельсон	Шість прелюдій та фуг Оп.35
М.Скорик.	Прелюдії та фуги Фа мажор, Ре мажор, Ми-бемоль мажор

Крупна форма

Л. ван Бетховен.	Сонати Оп. 2 №№ 2, 3, Оп. 10 №№ 1, 2, Оп. 13, Оп. 31 №№ 1, 2, 3, Оп. 81а, Оп.90
Й. Гайдн.	Соната соль мажор
В. А. Моцарт.	Сонати №№ 3, 7, 8, 10, 13, 14, 18
І.Щербаков.	Соната №1

Етюди

К. Дебюссі.	Етюди «Хроматичні послідовності», «Октави»
С. Рахманінов.	Етюди-картини Оп.33 №№ 4, 5, 6,

Ф. Шопен.	Ор.39 №1, 2, 3 Етюд Ор.10 №4, Ор.25 №№ 1, 2, 8, 9, 12
В.Косенко.	11 етюдів у романтичному стилі ор.8
В.Косенко.	11 етюдів у формі старовинних танців

II курс

Поліфонічні твори

Й.С. Бах.	Англійські сюїти №№ 2, 3, 5, Партіти №№ 2, 3, 6
Д. Шостакович.	24 Прелюдії та фуги. До мажор, мі мінор, соль мінор

Крупна форма

Л. ван Бетховен.	Сонати Ор.53, Ор.57, Концерти №№2, 3
Й. Брамс.	Концерт №1
Й. Гайдн.	Сонати до мінор, Мі-бемоль мажор, сі мінор
Ф. Ліст.	Концерт №1, «Танок смерті»
В. А. Моцарт.	Концерти №№12, 23, 24
С. Прокоф'єв.	Концерт №1
М. Равель.	Концерт соль мажор
С. Рахманінов.	Концерти № 1, 4, Соната № 2
К. Сен-Санс.	Концерт № 2
О. Скрейбін.	Соната-фантазія №2 ор.19
Д. Шостакович.	Концерт № 1
Л.Шукайло.	Соната для ф-но
Р. Шуман.	Концерт ля-мінор

Етюди

Д. Лігеті.	«Драбина Диявола»
Ф. Ліст.	Трансцендентний етюд фа мінор, «Великі етюди за Паганіні» Мі-бемоль мажор, ля мінор
С. Ляпунов.	Трансцендентний етюд «Лезгінка»
Ф. Шопен.	Етюд Ор.10 № 1

III курс

Поліфонічні твори

Й. С. Бах.	Добре темперований клавір. 1 том: Прелюдії та фуги до мажор, ре мажор, мі мінор, соль-дієз мінор, сі мінор, 2 том: Прелюдії та фуги до мажор, до мінор, мі мінор, соль мажор
М.Скорик.	Прелюдії та фуги Мі мажор, Ре-бемоль мажор, До мажор
Р. Щедрін.	Прелюдія та fuga ля мінор

Крупна форма

Л. ван Бетховен.	Сонати Op.101, Op.109, Op.110
Й. Брамс.	Сонати №№ 1,2
Ф. Ліст.	Соната « По прочитанню Данте»
С. Прокоф'єв.	Сонати №№ 4, 6, 7, 8
О. Скрибін.	Соната № 6 Op.62
Б.Тіщенко.	Соната №1
Р. Шуман.	Соната № 1

Етюд

Д. Лігеті.	«Фанфари», «Відкриті струни»
Ф. Ліст.	Трансцендентні етюди «Героїка», «Блукаючі вогні», «Дике полювання», «Заметіль»
С. Прокоф'єв.	Етюд Op. 2, № 3
С. Рахманінов.	Етюди-картини Op.39 №№ 5, 6, 7, 9
О. Скрибін.	Етюди Op. 42 №№ 1, 2, 3
Ф. Шопен.	Етюди Op. 10 №№2, 8, 11, 12, Op. 25 №№ 6, 10, 11

IV курс

Поліфонічні твори

Й. С. Бах.	Фантазія та fuga ля мінор, Хроматична фантазія та fuga ре мінор
В.Бібік.	Три прелюдії та фуги
М.Тіц	Прелюдія та fuga до мінор
Д. Шостакович.	24 Прелюдії та фуги. Прелюдії та фуги ре мінор,

Р. Щедрін. мі мінор
Прелюдія та fuga фа мінор

Твори значної складності

М. Балакірєв. «Ісламей»
Ф. Ліст. Reminiscences de Don Juan
М. Мусоргський. «Картинки з виставки»
М. Равель. «Нічний Гаспар»
Р. Шуман. «Крейслеріана»,
«Гумореска»

Крупна форма

Л. ван Бетховен. 32 варіації до мінор,
Концерти №№ 4, 5
Й. Брамс. Концерт № 2,
Соната № 3
І.Карабиць. Концерт №2
А.Кос-Анатольський. Концерт
В.Косенко. Концерт до мінор
Ф. Ліст. Концерт № 2,
Соната сі мінор
Б.Лятошинський. Слов'янський концерт
С. Прокоф'єв. Концерти №№ 2, 3
С. Рахманінов. Концерти №№ 2, 3,
«Рапсодія на тему Паганіні»
Л.Ревуцький. Концерт №2 Фа мажор, op.18
М.Скорик. Концерт №2
О. Скрябін. Концерт Op.20
П. Чайковський. Концерт № 1
А.Штогаренко. Концерт-поема
Р. Шуман. Соната № 2

4.Росподіл годин за видами занять

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 30	Галузь знань 02 «Культура і	Денна форма навчання;

	мистецтво»	нормативна частина; цикл професійної та практичної підготовки (фаховий)
	Напрямок підготовки (спеціальність) О25 «Музичне мистецтво»	
Загальна кількість годин - 900	Спеціалізація «Фортепіано, орган»	Рік підготовки: 1-4
		Семестри: I-VIII
		Індивідуальні заняття 310 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 (I- IV рік підгот.)	Освітньо- кваліфікаційний рівень: ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Самостійна робота 590год.
		Види контролю: поточний контроль, підсумковий контроль, атестація – VIII семестр

5. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Максимальна оцінка з «Фаху» за семестр становить – 100 балів.

Мінімальний прохідний бал дорівнює – 60 балів.

Семестрова оцінка поточного контролю на **1-3 курсах** складається з балів, отриманих здобувачем за виступи на 2-х залікових модулях (у першому семестрі), заліковому модулі та екзамені (у другому семестрі). Наприкінці семестру оцінки складаються і отримана сума поділяється на кількість залікових модулів. Отримана середня кількість балів стає підсумковою оцінкою за семестр (модуль).

На **4му курсі** бали нараховуються за виконання частини програми наприкінці першого семестру та всієї програми на підсумковій атестації.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

художньо-довершене, технічно-переконаливе виконання програми згідно вимог навчальної дисципліни.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B

виконання програми здобувачами на доброму професійному рівні без насичення процесу виконавства емоційною експресією.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	74 – 81	C

недостатнє розкриття художньо-образної змістовності у процесі виконання програми.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	64 – 73	D

виконання програми виявляє недостатнє знання нотного тексту й розуміння художньої ідеї твору.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	60 – 63	E

задовільне виконання програми, що виявляється у посередньому знанні нотного матеріалу, відсутності як часткових, так і генеральних кульмінацій у творах програми.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
------------------------	-----------------------	----------------

шкалою	шкалою	
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX

виконанню бракує знання музичного тексту та логіки побудування музичних фраз.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

здобувач не в змозі виконати твори обраної програми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
90 – 100	A	5	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C		3	
64 – 73	D			
60 – 63	E			
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Усний, практичний, метод емоційного сприйняття, метод аналізу інтерпретації музичного твору, композиційної цілісності, відчуття стилю та жанру, відповідності програмі, самоконтроль, метод технічної відповідності, робота в ансамблі чи оркестрі.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота вимагає виконання здобувачем наступних завдань:

1. Опанування твору епохи бароко. Робота над штрихом та звуковидобуттям.
2. Аналіз твору епохи бароко з точки зору теорії музичного змісту.
3. Вивчення історії виникнення твору епохи бароко.
4. Робота над творами віденських класиків.
5. Компаративний аналіз сонатного Allegro у сонатах/ концертах Й. Гайдна, В.А. Моцарта та Л. ван Бетховена.
6. Опанування твору епохи романтизму. Оволодіння різними видами техніки.
7. Художньо-образний аналіз транскрипції композитора-романтика. Порівняння з оперним першоджерелом.
8. Виявлення традиції виконання твору епохи романтизму, компаративний аналіз різних виконавських трактовок.
9. Вивчення оркестрової партитури концерту для фортепіано з оркестром, що є частиною екзаменаційної програми (для студентів II курсу).
10. Ознайомлення з творами композиторів-імпресіоністів. Оволодіння особливостями педалювання.
11. Порівняльний аналіз інтерпретацій твору доби імпресіонізму.
12. Опанування твору представника неокласицизму.
13. Аналіз формоутворення неокласичної сонати.
14. Робота над творами другої половини XX ст..
15. Аналіз виконавських засобів виразності у композиціях для фортепіано другої половини XX ст..
16. Ознайомлення з творчістю сучасних українських композиторів.
Читання з листа.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Малинковська А.В. Клас основного музикального інструмента. Искусство фортепіанного інтонирования : учеб. пособие. М. : Владос, 2005. 381 с.
2. Назайкинський Е.В. Стиль и жанр в музыке : учеб. пособие. М. : Владос, 2003. 248 с.

3. Тимофеева К.В. Порівняльний аналіз як метод інтерпретології (на прикладі фортепіанного виконавства) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво; Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2009. 18 с.
4. Торопова А.В. Индивидуальность исполнительского интонирования: дифференциально-психологический аспект. *Исполнительское искусство и музыковедение. Параллели и взаимодействия*: [сборник] / подобщ. ред. В. Р. Ириной ; Гос. клас. акад. им. Маймонида. М., 2010. С. 618–628.
5. Чайка О.В. Національна характерність як семантична властивість виконавської інтерпретації: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03. Муз. мистецтво; Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2007.
6. Щоголева О.В. Романтична інструментальна фантазія у творчості Ф. Шуберта та Р. Шумана: шляхи становлення жанру : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03. Муз. мистецтво; Одеська нац. муз. акад. ім. А.В. Нежданової. Одеса, 2011. 18 с.

8. INTERNET - РЕСУРСИ

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, нотний фонд бібліотеки Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека – www.libr.dp.ua та ресурси Internet.

Розробник: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри «Фортепіано» Н.С.Золотарьова

Гарант освітньої програми: проректор з навчальної роботи, кандидат мистецтвознавства, доцент С.В. Хананаєв